

ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ І ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ

Слепцова Ю.А., здоб. ОС «магістр»

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **О.В. Горюх**
Державний біотехнологічний університет

В сучасних умовах розвитку національної економіки особливої актуальності набувають питання обліку та аналізу власного капіталу. Формування власного капіталу, як об'єктивно існуюча економічна категорія забезпечує процес фінансування господарської діяльності підприємств, та є базою для створення і розвитку підприємства, та важливим чинником розвитку економіки.

Насамперед капітал підприємства потребує систематизації за такими ознаками: за правом власності, за групами джерел, за періодом залучення [1]. Таке розділення напрямів дозволяє менеджменту, з одного боку, створити надійний фундамент для раціоналізації складу його джерел, а з іншого - оптимізувати форми його залучення, враховуючи галузеві особливості.

Під час дослідження управління капіталом, однією з найбільш важливих концепцій є теорія його структури, яка визначає не тільки фінансову, операційну та інвестиційну діяльність підприємства, а й є основою для вибору стратегічного напрямку фінансового розвитку підприємства, адже це обумовлено використанням капіталу для формування оборотних та необоротних активів[2].

Власний капітал підприємства формується завдяки зовнішнім та внутрішнім джерелам. До складу внутрішніх джерел власного капіталу підприємства відносяться: пайовий капітал, капітал у дооцінках, додатковий капітал, статутний капітал, інший зареєстрований капітал, вилучений капітал, вилучені акції. До складу зовнішніх джерел власного капіталу підприємства включають: мобілізацію додаткового пайового капіталу (шляхом внесків коштів засновників до статутного капіталу), залучення додаткового акціонерного капіталу, безоплатну фінансову допомогу від юридичних осіб і держави, конверсію позикового капіталу у власний, кошти цільового фінансування, що надійшли на інвестиційні цілі, інші зовнішні джерела (емісійний дохід, що утворюється при продажу акцій вище їх номінальної вартості) [3].

Процес формування власного капіталу не завершується після реєстрації підприємства, цей процес є безперервним, оскільки на протязі усієї діяльності підприємство нарощує власний капітал через реінвестування чистого прибутку або зменшує його через непокритий

збиток, формує відповідно до установчих документів резервний капітал, здійснює переоцінку майна через капітал у дооцінках, а також власниками підприємства може формуватися додатковий капітал, який вноситься вже після формування статутного зареєстрованого капіталу в розмірі відповідно до частки в зареєстрованому капіталі[3].

Одним з найважливіших фінансових показників, які визначають ресурсно-потенційну властивість власного капіталу, є обсяг позикових коштів, які фінансують діяльність підприємства та концентрацію власного капіталу. Тобто підприємство здатне розширювати обсяги ресурсів, задіяних в процесі господарської діяльності підприємства завдяки обсягу позикових коштів [4].

В умовах трансформаційної економіки, для якої є характерним низький ступінь розвитку фінансового ринку, найбільш доцільним є комплексний підхід до вибору джерел формування капіталу, що передбачає оптимальне поєднання використання внутрішніх та зовнішніх джерел коштів.

Створення ефективного механізму управління капіталом надає можливість менеджерам в повній мірі реалізувати цілі та завдання, що стоять перед підприємством, сприяє ефективній реалізації його функцій. Удосконалення управління власним капіталом підприємства є надзвичайно важливим та складним процесом, що зумовлено не до кінця розробленим законодавством та частими змінами бухгалтерського обліку власного капіталу суб'єктів господарювання різних форм власності.

Інформаційні джерела

1. Пігуль Н. Г., Дехтяр Н. А., Пігуль С. І. Теоретичні засади управління капіталом підприємства. Гроші, фінанси і кредит. 2020. Режим доступу: <https://doi.org/10.32843/infrastructure48-4>

2. Макаренко Ю. П. Формування оптимальної структури капіталу з метою забезпечення фінансової стійкості підприємства. Економіка та держава № 1/2022. с. 45-48. Режим доступу: 10.32702/23066806.2022.1.45

3. Лаврик О. Формування власного капіталу та його значення у фінансовій діяльності суб'єкта господарювання. Економічний аналіз. 2021 рік. том 31. № 1. с. 298

4. Бержанір І. А. Власний капітал підприємства: економічна сутність та особливості обліку. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. Вип 19. Т.2. 2023. С. 84.

5. Кашена Н.Б., Чміль Г.Л. Концептуальні основи оцінки вартості капіталу підприємств роздрібної торгівлі. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2012. Вип. 2. С. 38–45. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2012_2_8.